

С В О Б О Д А

Політичне, просвітне і господарске
письмо для народу.

Виходить що тижня в четвер.

Редакція і адміністрація:
Львів, ул. Баторія 24.

Видає і за редакцію одвічає:
Вячеслав Будзиновский.

Предплата на цілий рік
стоїть 4 корони.

За анонси платять ся 20
сотиків від стрічки.

Реклямації вільні від
оплати.

Страйкові комітети.

Майже в кождім селі, де був страйк, були зорганізовані страйкові комітети. До тих комітетів вибрано звичайно найбільше свідомих, найрозумніших громадян, котрим громада вірила, що хлопської справи не зрядить. В многих громадах, де такого комітету зараз не а-рештовано, комітети причинили ся до того, що страйк був добре зорганізований, що в громаді був лад, що наступило порозумінє між сусідними громадами і що страйк скінчив ся добре для хлопів.

Яка нам наука з того? З того нам така наука, що в кождій громаді повинен бути комітет не лиш до страйку, але до всіх інших справ. Як мають бути вибори до ради громадської, повинен бути в громаді виборчий комітет, котрий пильнував би, аби з виборів вишла така рада громадська, яку хоче мати більшість громадян, а не така, яку хоче мати пан, або староста. Як мають бути вибори ради повітової, до сойму, або до ради державної, то в кождій громаді повинен бути комітет, котрий пильнував би правиборів і перевів їх так, аби вишли такі виборці, котрі дадуть свій голос на хлопського кандидата. Такий виборчий комітет вислав би делегатів до сусідних громад, аби з ними порозуміти ся і разом вести виборчу борбу. В кождім селі повинен бути комітет, котрий приєднував би членів до читальні, котрий зганяв би людей до крамниці, і котрий пильнував би, аби читальня та крамниця не засвітила ся. Як де нема еще читальні, то комітет повинен агітувати за читальнею так довго, як довго не знайде ся тільки членів, аби мож було читальню отворити. В селі свідомі і добре зорганізовані, котре не потребує вже пильнувати ся при виборах, в котрім є читальня, крамниця, рускі газети і т. д. повинен бути комітет на се, аби агітувати в сусідних селах, бо ми потрафимо вибороти собі ліпшу долю, тільки тогди, коли всі села на Русі будуть освідомлені і зорганізовані.

Отже до всіх тих справ повинен бути комітет в кождім рускім селі. Найліпше було би по скінченю страйку не розвязувати страйкових комітетів в тих громадах, де ті комітети були добрі. Де комітет був злий, то вибрати цілий комітет, або доповнити его. Такий комітет нехай урядє цілий рік, а по році вибрати знов комітет: або з тих самих людей, або як они зле провадили справу, вибрати до комітету нових. Такий комітет назвати „громадским комітетом“, бо він провадив би всі народні справи в громаді. Громадский Комітет провадив би страйк в громаді, переводив би вибори до ради громадської, пильнував би правиборів при виборах до сойму і до ради державної, зоікував би ся читальнею і крамницею, агітував би за тим, аби як найбільше людей в громаді тримало народні газети і т. д. Громадский комітет контролював би старшину громадску, вїята і цисаря, боров би ся з всякими їх надужитями. Против кождої кривди в громаді, Громадский Комітет відніс би ся до властей, до газет, до послів, чи до Народного Комітету у Львові. Громадский Комітет агітував би також в сусідних темних громадах, до котрих еще не продерло ся світло правди.

Аби народна робота ішла в цілім повіті, повинні всі Громадські Комітети з'їхати ся разом в однім місці, повинні зробити повітовий з'їзд комітетів. Як би не могли з'їхати ся всі громадські комітети, то кождий Громадский Комітет повинен вислати на такий повітовий з'їзд по двох або трех делегатів. Повітовий з'їзд обговорював би справи цілого повіту і рішав би, як вести роботу в цілім повіті. Повітовий з'їзд повинен вибрати Повітовий Комітет, котрий пильнував би роботи в цілім повіті. Повітовий Комітет повинен зголосити ся до Народного Комітету, котрий провадить роботу в цілім краю. В той спосіб ішла би в цілім краю одна робота, одні другим помагали би

і руский народ скорше дійшов би до свого права.

Не розвязує отже нігде страйкових комітетів. Радше доповнить їх, а там, де їх розбила ворожа сила, відновить комітети; агітує те, аби завязано Громадські Комітети в тих громадах, де не було страйкового комітету і поучить їх, що такий комітет повинен зробити. Організують ся наші вороги, отже і ми організуємо ся! Як будемо сильно зорганізовані, то ніяка невольна сила не поборе нас.

Державні будови водні і дороги в східній і західній Галичині.

Мазури заливають руский край. Що раз більше рускої землі переходить в мазурекі руки; Русинів на Русі що раз менше, а що раз більше Поляків. Рускі хлопі що раз більше бідніють і продають свою землю, або їх ліцють, а мазури не лиш не продають своєї землі, але ще купують руску землю. Дуже багато хлопської землі рускої перейшло в руки мазурів тогди, коли то руский народ рушив масою до Бразилії. Є такі села, в котрих не було ні одного мазура, а тепер мазурів є в тих селах більше, як руских хлопів! Руска земля найбільше польщить ся через те, що між мазурів парцелюють двірські обшари на Русі. Єще кілька літ такої парцеляції, а руска справа цілком пропала!

Спитаємо тепер, звідки мазури мають тільки грошей, що не лиш не потребують продавати своєї землі, але ще й забирають нам з під носа нашу землю? Чи мазурска земля ліпша, чи мазур ліпше робить коло тої землі? Ні! Земля в західній Галичині навіть при найліпшій господарці не вродить мазурови тільки, що вродить руска земля при найгіршій господарці.

Хтож дає мазурови гроші на купно землі в східній Галичині?

Гроші на парцеляцію дає мазурови державна каса. Мазур дістає від держави гроші на купно землі у східній Галичині в дуже штурдерний спосіб. Держава дає мазурам рускі гроші так, що ніхто того не бачить, а навіть сам мазур не знає того, звідки він взяв ті гроші, за котрі купив землю на Русі.

Держава дає мазурам рускі гроші на купно рускої землі попросту в той спосіб, що на різні роботи дає західній Галичині більше, як східній. Рахувком покажемо, як се діє ся:

Міністерство оголошує що року докладний рахунок всіх державних приходів і розходів.¹⁾ З тої книжки можемо довідати ся, кілько держава видала на регуліції рік, на дороги, мости і т. д. в західній, а кілько в східній Галичині. Як на західну Галичину пішло більше грошей, а на східну менше, то до західної Галичини пішли ті гроші, котрі уряд податковий стягнув з хлопів, ремісників, купців і т. д. в східній Галичині.

Ось примір: в 1875 р. пішло на водні будови в Галичині 422.381 кор. і 45 с. З того пішло: 1) на Вислу 70.254 кор. 64 с., на Пшемшу 4.011 кор. 76 с., 3) на Сян 37.723 кор. 38 с., 4) на Двістер 8.632 кор. 06 с. і 5) взагалі на цілу Галичину 302.184 кор. 26 с.

¹⁾ 30.6359 кв. км. Central Rechnungs-Abschluss über der Staatshaushalt.

Як тепер ті видатки розділити на східну і західну Галичину, чи на Польщу і Русь? — Отже дві перші ріки суть цілі в Польщі, четверта ціла на Русі. Кусень Сяну є в руских повітах, а кусень в Польщі. Як тепер розділити ті гроші, що пішли на Сян? — Отже на-самперед треба знати, що держава регулює тільки сплавні ріки і ріки граничні і що регуляції тим більше коштують, чим ближше до долішнього кінця ріки. В своїй першій третині Сян не є рікою сплавною, ані також граничною, отже на першу третину ті гроші не пішли. Гроші пішли на роботи коло двох других третин. Друга третина є на рускій землі, а третя на польській. Чим дальше до кінця ріки, тим роботи більші і тим они більше коштують, отже на роботи польської часті Сяну пішло певно більше грошей, як на роботи в рускій часті. Ми могли би з чистою совістю сказати, що майже всі гроші, які пішли на Сян, дістала польська часть Галичини. Однак, аби нам не закинули, що ми нарочно малюємо наші кривди як найчорнішими красками, будемо рахувати так, що видатки на Сян будемо по половині додавати до видатків на польські ріки, а по половині до видатків на рускі ріки. Коли в той спосіб порахуємо видаток на Сян, довідаємо ся, що на польські ріки пішло 93 тисячів корон¹⁾, а на рускі 27 тисячів корон²⁾.

Окрім того ціла Галичина дістала пів мільона корон. Коли ті гроші розділимо між руску і польську часть краю після тої міри, після якої розділено видатки на поодинокі ріки³⁾, побачимо, що в році 1875 Польща дістала звиш 326 тисячів корон⁴⁾, а Русь звиш 96 тисячів корон⁵⁾. Уже з того бачимо, що Русь дістала о много менше, як Польща; Польща дістала майже 4 рази тільки, що Русь. Але руска крида покаже ся еще більшою, коли зважимо, що руска часть Галичини є більша, як польська.

Ціла Галичина має 78½ тисячів квадратних кілометрів. З того Русь має 54½ тисячів км., а Польща тільки 24 тисячів.⁶⁾ На кождо сотку квадратних кілометрів східної Галичини є тільки 41 км.⁷⁾ західної Галичини. Коли Русь дістала 96 тисячів корон, то Польща повинна була дістати тільки 42 тичачі корон, а не аж 326 тисячів. Польща дістала отже о 284 тисячів корон⁸⁾ більше, як повинна була дістати. В порівнаню до просторони, Польща дістала о 284 тисячів більше, як Русь!

Спитаємо тепер, яку користь мали мазури з того, що дістали на водні будови о 284 тисячів кор. більше як повинні були дістати?

Заки відповімо на се питанє, мусимо сказати, що як держава дає на які роботи гроші, то дає їх на те, аби люди мали з тих робіт якусь користь. Держава дає гроші на обвалюване рік на те, аби властители ґрунтів мали з своєї землі більший зиск як сей, що був досі. Як хто вкладає в землю 100 кор., то ро-

¹⁾ 93.128.09 кор. ²⁾ 27.493.75 кор. ³⁾ Сю загальну суму розділимо пропорціонально до видатків на поодинокі ріки. На одну корону видану на вичислені ріки, припадає з сеї загальної суми 2.205 кор., отже на східну Галичину прийде з неї 68.877.90 кор., а на західну 233.306.36 кор. ⁴⁾ 326.434.45 кор. ⁵⁾ 96.371.65 кор. ⁶⁾ Ціла Галичина має 78.460 км., східна Галичина 54.448 км., західна 24.048 км. ⁷⁾ 44.1669 км. ⁸⁾ 283.897 кор.

бить се в тій цілі, аби ся земля принесла ему що найменше 4 процент зиску від тої сотки. Як би гроші вложені в землю не приносили бодай 4% зиску, то ніхто не пхав би грошей в землю, але заніс би їх до банку і брав за них що найменше 4 процент. Як держава дала в 1875 році західній Галичині звиш 283 тисячів кор. на обваловане рік, то на те, аби ґрунти над ріками давали своїм властителям зиск більший бодай о 4 процент від вложений в роботи грошей. Як би вложені в водні роботи гроші не приносили властителям ґрунтів бодай 4 процент, то держава зложила би ті гроші до банку, брала би від них бодай 4 процент і розділяла би его між властителів ґрунтів над рікою. Коли держава дала на обезпечене ґрунтів гроші, то зиски властителів ґрунтів були що року більші щонайменше о 4 процент. Вложені в водні будови гроші мусіли по році дати західній Галичині що найменше 11 тисячів і 355 кор. зиску. Сей зиск могли властители занести до банку і брати від него щонайменше 4 процент; могли також за сей зиск купити ґрунт або вложити в инше підприємство і також мати з них зиски еще більші, як 4 процентів. Але еще оден зиск має народ з вложений в водні роботи грошей. Ті гроші, які правительство вложило в водні роботи, дістали люди, що чим небудь причинили ся до сих робіт. Властители каменоломів дістали за камінь, хлопці за коні і за роботу і т. д. В 1875 році між народом західної Галичини розійшло ся о 283 тисячів кор. більше, як між народом східної Галичини. Ті гроші люди занесли до банку і беруть процент, або купили ґрунт чи вложили в яке ремесло і мають з них зиски. Сі зиски знов не можуть бути менші, як банковий процент, т. е. що найменше 4 процент. Разом отже з тими зисками, які народи приносять охоронена перед водою земля, мають люди що року що найменше 8 процент доходу від тих грошей, які держава вложила в водні роботи. З того, що держава дала за богато на водні будови в західній Галичині, мав народ західної Галичини звиш 22 тисячів кор. зиску. Сей процент разом з вложеним капіталом приніс за рік знов грубий процент. Вложені гроші приносять що року що раз більший процент, так як гріш зложений в банку на складаний процент.

З тих 283 тисячів, які західна Галичина дістала в 1875 році на водні роботи, зробило ся до кінця 1902 року 2 і 1/2 мільона корон! Народ, котрий дістав від цілої Галичини такі великі гроші, не потребує задовжувати своєї землі, а навіть має гроші на купно землі у східній Галичині, має гроші на купно рускої землі. Ось бачите, звідки взяли гроші ті Мазури, котрі приходять на Русь і купують руску землю і переменяють Русь на Польщу!

Тепер порахуймо, яку втрату має руский хлопець через те, що на різні роботи західна Галичина дістає більше, як східна Галичина.

Звідки держава взяла тих 283 тисячів корон, котрі в 1875 році дістала західна Галичина на водні будови? Ті гроші дав цілий край; ті гроші зложили всі ті, що в цілій Галичині платять податки; ті гроші зложили міста і села так східної як і західної Галичини. Східна Галичина є більша від західної, отже східна Галичина дала більше грошей, як західна. На кожду сотку кв. кілометрів Галичини, західна Галичина має тільки 30 і 1/2 км.¹⁾ З кожної отже сотки, яку дістала східна Галичина, дістала 30 кор. 64 с. з власних податків, а 69 кор. і 36 с., з тих податків, які зложив народ східної Галичини. В 1875 отже році західна Галичина дістала від нас в дарунку 197 тисячів корон!²⁾

Руский хлопець, котрий не сидить на ґрунтах, мусів ті гроші взяти з банку і задовжив свою землю. На проценти різні, кошти позички мусів заплатити що найменше десять від сотки. Коли отже в 1875 році східна Галичина

післала до західної 197 тисячів корон, то народ східної Галичини стратив до року майже два тисячі корон процентів, а разом з капіталом майже цілих 199 тисячів корон. Дарунок, який в 1876 р. східна Галичина дала західній на водні будови є для нас стратою, котра до кінця 1902 року є не менша, як 2 мільони і 367 тисячів корон. За сей дарунок заплатили ми до кінця сего року звиш 2 мільони самих процентів. Аби збути ся довгів, руский хлопець продає землю за наші власні гроші — за ті гроші, що східна Галичина дала західній на водні роботи!

(Дальше буде).

Страйкові процеси.

Перед звичайним трибуналом в Тернополі ставало дня 19. с. м. 24 селян з Висинівців тернопільського повіту.

Вирок: Максима Беднарського, Ілька Греля і Франка Чернушку засуджено на тяжку вязницю по три місяці

Ілька Паславського, Павла Чернушку, Івана Панкевича, Якова Свірського, Луку Чернушку, Ніколу Шуфовалу, Василя Щепаняка, Михайла Труса, Івана Шуфовала, Войтїха Коробля, Івана Боровича, Льва Шафранського, Луку Садиля, Михайла Мартюка, Теклю Горбаль, Юстину Шуфовалу, Маруню Дунець, Параньку Сало, Маруню Труса, Анну Труса і Параньку Труса, засуджено всіх на кару арешту по однім місяці.

Перші три обжаловані позістаючи у слідчій вязниці вриняли вирок і розпочали кару, що до инших зголосив оборонець п. Гринецький жалобу неважності.

Дня 22 вересня с. р. відбулась перед звичайним трибуналом тернопільського суду окружного карна розправа против селян Андруха Гонти, Андруха Дяка, Павла Оружея, Стефана Комара, Петра Петринка, Івана Пилипова, Гната Фірмана, Максима Семенова, Івана Кучерки, Івана Безкоровайного, Стефана Яськова, Тита Кравця, Йосифа Кравця, Федька Фірмана, Романа Возьного, Павла Романишина, Стефана Безкоровайного, Томи Юзькова, Олексі Польового, Луца Лабазовича селян з Мишківців гусятинського повіта.

Трибунал засудив церших шістьох на кару арешту по три місяці Гната Фірмана і Максима Семенова по 8 днів арешту, Івана Кучерку на три тиждні арешту, Івана Безкоровайного, Тому Юзькова і Луца Лабазовича, по сім днів арешту а Олексі Польового на 3 місяці арешту. Йосифа Кравця і Стефана Яськова увільнено.

Оборонець зголосив що до всіх засуджених жалобу неважності.

Дня 23 вересня відбула ся перед звичайним трибуналом тернопільського суду окружного розправа против Данила Польного, Стефана Остапова, Павла Кулика, Петра Швира, Франка Таварського, Антоха Цимбали, Івана Шидловського, Франка Древняка і Івана Косовича селян з Ракового Кута.

Обжалуваний Франко Древняк з плачем розказав, що надійшовши з поля, коли переїздили городничі робітники, стояв спокійно на дорозі, а вахмайстер жандармерії Людв прискочивши до него на коні, приложив ему карабін до грудий і грозив засріленем а описля ударив его колькою так сильно в лице, що він обляв ся кровію.

На запитане оборонця дра Гринецького, за що бив Древняка, жандарм відповідає з насмішком, що то може кінь его ударив.

Жандарм Кробель, пізнає лише одного обжалованого Швира, котрий утікав побачивши его, мусів отже кидати камінем, на що обжалований Швир подає, що утікав, побачивши жандарма, бо чув, що жандарми бють дуже колькою.

Решта свідків зізнавали так само як попередні а цікаві зізнання були свідка Петра Подольського. Маленький хлопчина, цікаво розглядає ся по сали, на запитане предсідателя подає, що має півдевята року, знає читати і писати, видів, як кидали каміннями та не знає хто. В селі був тогди стрейк.

Предс.: А чому стрейковали?

Св.: Я не знаю.

Предс.: Може тому, що ім за богато платили?

Св.: (обурений) Та де за богато — власне що за мало. — (На сали сміх).

По відчитаню зізнань декотрих свідків і свідоктв моральности дуже користних для обжалованих (лише що до обж. Кулика була згадка, що „zachowuje się zbytecznie“ — зажадав слова заступник прокуратури і цофнув обжаловане в напрямі злочину тяжкого ушкодження тіла, обстаючи в цілости при дальшій обжалуваню.

Вирок: Данила Польного, Павла Кулика, Петра Швира засуджує ся: першого на чотири тиждні, другого на три місяці, а третього на чотири тижні тяжкої вязниці заостреної постами — Франка Таварського, Франка Древняка і Івана Косовича: першого на три тиждні, другого на 14 а третього на 10 днів звичайного арешту, вкінці Остапова, Цимбала і Шидловського увільнено зовсім.

Оборонець др. Гринецький зголосив в імени всіх засуджених жалобу неважності.

В днях 18 і 19 с. м. перевели звичайний трибунал карний в Золочеві розправу против Тимка Капія, Федька Сути, Петра Божевича, Матія Олійника, Атаназія Марешки, Николи Горак, Яреми Гозовського, Василя Стахова, Василя Голя, Олексі Голя, Сильвестра Савки, Прокопа Капія, Максима Колими, Антонини Марешки, Теклі Капій і Ганьки Горак, селян з Вільшаниці малої.

Після акту обжалування мали обвинені допустити ся закинених ім злочинів в сей спосіб, що дня 25. липня с. р. зайшли на двірський лан, зігнали робітників заказуючи ім робити, повідбирали декотрим серпи і коси, а обжалуваний Тимко Капія „шарпнув“ жандарма за рукав і посунув рукою по карабіні, а всі обжаловані не допускали жандармів до арештованя Антонини Марешкової і не послухали его зазиву, аби розійти ся.

Трибунал засудив: Тимка Капія на п'ять місяців тяжкої вязниці, Федька Сути на 5 днів арешту, Петра Возевича на 3 місяці вязниці, Матія Олійника на 8 днів арешту, Атанаса Марешку на 3 доби, Николю Горак і Василя Стахова на 3 доби арешту, Василя Голя, Олексі Голя і Сильвестра Савку по 5 днів арешту, Прокопа Капія на 14, а Максима Колиму на 8 днів арешту, Антоніну Марешку на 2 місяці, а Теклю Капія і Ганьку Горак по шість неділь вязниці.

Обжалованого Ярему Гозовського увільнено. Оборонці зголосили що до всіх засуджених жалобу неважності і просили о випущеня їх на волю.

Трибунал ухвалив всіх випустити, крім Тимка Капія, від котрого зажадав кавці 1000 корон.

Дня 23. вересня с. р. відбула ся третя з ряду розправа карна перед звичайним трибуналом карним в Бережанах. Обжалованих боронив адв. д-р А. Чайковський.

Прокуратура обжалує Івана Чака і Данила Мерзу, з Чемеринців о злочин публичного насильства.

Прокуратор так узасаднював „злочин“ обжалованих: „Сліпі суть люди, що поспирають страйки. Не знають вони ані економічного, ані політичного положеня нашого краю. „Orłakane są stosunki właścicieli“ а часи змінили ся значно. Перше хлопець жив як будь, мепкав без підлоги а тепер він ходить вже по підлозі, курить цигаро. Не маю нічо проти того, але коли має бути, нанове, рівновага, то най буде всюди. Сьвітлий Трибунале! Господарство різниче дасть порівнати ся з господарством загальним; і ото, коли зробить ся „wyłom“ в господарстві різничих властителів то тим самим і в господарстві загальнім буде „wyłom“. Упадок властителів різничих відібеть ся на цілій суспільности. А „ото дивить ся, хтось бунтує службу двірську, ту службу, котру пан з „ущербком“ для себе утримує. Відак пан не раз не доспить, аби тільки служба була заспокоєна. Високий Трибунале, я докажу, що хлопець ліпше стоїть, ніж пан, що для хлопа вистарчас, коли за вжитє копи дістане 60 кр. І я не сумніваю ся ані хвилю Високий Трибунале, хто ліпше стоїть, чи властитель Вішневський чи его слуги. Пан є слугою слуг а робітник не журить ся нічим. Посілости земельні є обтяжені довгами: не один властитель не знає, де залатати діру... Сели В. Трибунал зважить, що наш варід є спокійний і не чує найменшої потреби, щоб мати більше ніж має, то нинішні страйки треба уважати за вплив чужої агітації. „Gdzie indziej należy szukać podmuchawki“. Тут отже ті хлопці були би не винні. Але вони Сьвітлий Трибунале мають свій розум, і повинні знати,

¹⁾ 206359 кв. км. ²⁾ 196.910 кор.

що то, до чого дають ся намавляти; є „zbrodnice“! По тім дословнім вступі сказав ще п. прокуратор в кількох словах, що Чака і Мерза дійсно грожали, бо „хоч їх було іно 2, то ніхто не знав, чи за ними не йде 100 „uzbrojonych“ хлопів, що будуть бити.

Вирок: Івана Чака засуджує ся на 6 тижнів тяжкої в'язниці а Мерзу на 10 днів арешту. Оборонець зголосив жалобу неважності.

В повітових судах в Козові і Підгайцях відбули ся в останніх днях слідуєчі страйкові розправи:

Гнат Шуровський академік засуджений на 10 кор. кари, Іван Суканіца увільнений. Данило Доскоц засуджений на 5 днів арешту. Захарко Палагнюк увільнений. Кржиштов Глуска засуджений заочно на 14 днів арешту. А. Яремус засуджений на 14 днів. Кривда і товариші увільнені.

Слідство против академіка В. Войнарівського застановлено.

ДОПИСИ.

Рудеччина.

В Кропильниках відбули ся дня 27 вересня загальні збори Просьвіти. Хоч о. декан Каламунецкий заборонював іти на сі збори, а навіть пуджав жандармами, на збори прийшло з 200 людей з села і з 50 сусідних сіл. До виділу вибрані: Михайл, Заяць, Ваврін, Кармарик, Андрейко, Волошин, Андрейко.

Бунт в Гошанах: З Рудеччини пишуть нам: Дня 18 серпня с. р. мав відбути ся людвий концерт в Гошанах рудецкого повіту. Староство в Рудках заборонило сей концерт на жадане дідича п. Янка і руского пароха о. Казіміра Германа. Парох, москвофіл, яко голова читальні „Просьвіти“ не дав читальняної салі на довірочні збори; тож 31 серпня с. р. приїхало до Гошан дві фіри студентів співаків з Комарна і урядили довірочні збори з концертом за запрошеннями в селянській хаті. Зараз на другий день о. Каз. Герман, дідич п. Янко, війт і жандарм відбули нараду на пошівщині, та і пішло донесене до староства, а звідти до ц. к. прокуратурі в Самборі, що в селі готується бунт. З Самбора зїхав до Гошан 15 с. м. радник суд. п. Козіцький, яко слідчий судія, переслухав 26 свідків, а Михайла Калимона і Ів. Павлишиного, що підписував запрошення, яко обжалованих о переступство з § 302 з. к. і зак. о зборах. О. Герман виголосив в найблизшу неділю в церкві місто проповіді політичний реферат на тему „українцѳ і пайдократѳ“, прослезив ся, що его „панського ксьовдза“, як себе назвав, не хочуть парохіяне слухати; казав, що за кару не буде вже співати Служби Божої, ані померших з процесією ховати, доки не поправлять ся, а Ів. Щербяка відкинув від кумівства за те, що в его хаті відбули ся збори. Тим своїм поведенем викликав щось противного, як думав...

Скалатщина.

Збори читальні Просьвіти в Новосілічці відбули ся дня 7 вересня с. р. в хаті господаря Миколи Довгошиї. Членів основателів, які брали уділ в зборах було 23. Проводив зборам і отворив читальню ак. Роман Курбас. Зміст промови: пядесять чотири літ наш нарід вже вільний а мимо того наш хлоп не перестав бути тим робучим волом, що за свій труд бере чорний хліб а навіть буки. (В селі побив гумений дуже тяжко одну робітницю). Наш хлоп має широкі права, сам собі може дивати навіть право через послів. Але все з них не користав через свою темноту. Кождий визискує нашого хлопа — кривдить его, бо він невидить сьвіта, не обстане за собою. Тому правдивим сьвітом є отворене читальні. Тут нарід пізнає хто він, який він сам. Навчить ся обстати за своїми правами, стане доперва тогди вільний. Відтак прочитав бесідник статут і пояснив точка за точкою. Другий забрав голос тість п. Ходжай. Він звернув увагу на читальняний склеп, обявив докладно значене кас позичкових, які заводять ся заходом читальні. Дальше звернув увагу на те, що читальня організує людей до бою. В страйковім руху брали читальні звичайно важну ролю, а по селах де були читальні, страйк кінчив ся побідою. Звернув увагу на бойкот горівки. Так само причинить ся читальня до поліпшення господарства. Дальше згадав бесідник еще про инші

користи, як заложеня шпихліра громадского і т. д.

Слідуєчий забрав голос член Йосиф Задорожний. Висказуючи радість з причини тако-го сьвіта, як отворене читальні пригадав бесідник великі обовязки членам. Они мають направити те, що через каригідне недбальство проводирів занедбано, т. є. вирвати нарід з темноти. Народна просьвіта піднесла инші народи. Чехи нині такі сильні через порядну просьвіту. Порвім тьму, бо тьма — неволі се-стра: Берім ся до просьвіти не як до якоїсь ласки, бо она нам належить ся. Наш нарід бідний покидає свої хати і йде за море — а ему належить ся тут щасте. Лиш в нас темнота. Тому до науки, бо в науці сила. Не треба зражувати ся, що з того невдоволені вороги. Нехай польскі ксьовдзи толкують своєю наро-дowi. „Wam trzeba takiej gazety, abyście wiedzieli gdzie który biskup umarł“ ми їх не по-слухаємо а підем своєю дорогою. Ходіть окре-стіть ся просьвітою, наукою, поступом. Тай чи-тальня не займе багато часу. Замість повідати собі байки про відьми, ходіть вечером до чи-тальні. Ходіть учити ся, бо пора то посьлід-ное єсть! Ак. Курбас звернув увагу членів, що они повинні старати ся приєднати як найбіль-ше нових членів. До виділу вибрано головою Йосифа Задорожного, заступником Миколу Дов-гошию, Писаром Романа Курбаса, бібліотекаром Гринька Вілика, касіером Ілька Колісника. За-ступниками виділових Василя Худичкого і Іва-на Хруща.

Постановлено місячну вкладку 20 сот. На закінчене відчитав ак Курбас письмо голов-ного виділу „Просьвіти“ з желанем для нової чи-тальні. По зборах відбув ся комерс. Відзивали ся кількома голосами наші пісні.

Всіх членів є 23, головно молоді господа-рі. Старші дадуть ся з часом приєднати.

З Дрогобицького.

Властитель Святинки гр. Тарновский за-довжив ся у дрогобицьких жидів і дихає самою кривдою хлопів. Графиня збирає кождої весни квочки з цілого села і забирає до себе. Як котра газдиня не хоче дати, то обіцюють їй, що курку віддадуть з двома курятами. Мимо того за місяць віддають саму курку без куряг. Граф уживає безправно хлопської дороги, а его син їздить конем і тратує хлопске збіже. Як хлопка корова ступить на паньску траву, то пан здирає по 10 зр. від штуки. Хоч в селі є паньский ліс, то хлоп мусить їхати за дровами три милі, бо ліс нашого пана забирають дро-гобицькі жида за проценти.

Заснована торік читальня „Просьвіти“ є солию в оці пана графа. Він відтягнув від неї війта і раду громадску і не приймає до роботи зарібників, котрі належать до читальні. Син графа хвалив ся прилюдно, що читальні мусить доїхати кінця а єї членів радикалів мусить вигнати з села.

Але селяни Святинки не дають ся. Між ними суть такі тверезі та чесні люди як Дми-тро Буньо і инші. За їх старанем вибудовано в Святинці школу. Є надія, що перехвалки нашого панича не сповнять ся.

Подорожний.

НОВИНКИ.

— **Карні розправи за селянські ворохобні на Україні.** З Харкова пишуть нам: З усіх селян, що збуатували ся на весні сего року против панів, заарештовано 1029 людей. Против всіх тих селян відбудуть ся карні процеси. Всіх процесів буде 71, бо стільки „розібрано“ селян окремих паньских дворів. 41 процесів (поверх 600 люда) буде судити харківський суд, а 30 процесів (поверх 400 люда) кївський суд. Перший такий процес відбуде ся 16 вересня (старого стилю) с. р. у малім повітовім місті Валках, а не в Харкові, бо губернатор Оболєнський налякав правительство, що, коли суд буде у Харкові, то повстанє не минує. Через те ні оден процес не буде у Харкові, а будуть ті процеси у Валках, Полтаві і Кон-стантинограді.

— **Льонгіна Цегелского, що пересидів 24 днів у слідчій в'язниці в Золочеві, і через кілька днів протестував голодом, виущено 27. вересня, на волю; карне поступованє против него веде ся дальше.**

— **Посольські справозданя з послідної се-єї Соймової буду складати:** 1) в Рожнігові дня 5 лат. жовтня (в неділю) о годині 4 по полуд. в домі Ханіни Вайсман 2) в Болехові дня 6 лат. жовтня (в понеділок) о годині 1 по

полуд. в домі п. Петровичевої, — 3 в Долині дня 9 лат. жовтня (в четвер) о годині 2 по пол. в домі п. Писарского.

На ті справозданя зволють ви. пп. ви-борці і правиборці як найчисленніше прибути.

Теодор Богачевский.

Посол соймовий з курії сільської повіту Долиньского.

— **Посольські звіти** будемо складати в Ра-ві рускій дня 13 н. ст. о год. жовтня попол. в ко-мнатах повітової ради; правиборців і виборців запрошуємо до численної участі. Д-р Мих. Король посол до ради держ. О. Виктор Мазі-кевич, посол до сойму.

— **Наради руских послів.** Рускі послі до ради державної, як з Руского Клубу так і Сла-вянського Центра разом з парламентарними комісіями руских клубів в галицькім і буко-виньскім соймі, мали у Львові довшу нараду. Обговорювано теперішню ситуацію політичну і становище та акцію руских послів. Нарада буде вести ся дальше дня 12 (н. ст.) жовтня.

— **Нові банкноти.** Генеральна рада австро-угорского банку ухвалила видавати почавши з днем 20 жовтня 100 коронові ноти, а стя-гати з обігу 100 риньскові.

— **Парцеляция ґрунтів між селян.** З фон-дів державних і краєвих закуплено село Зе-лене в гусятиньскім повіті в цілі розпарцельо-вана ґрунту між зеленівських селян. Кошт куп-на: 156.000 К., з чого 100.000 К покрила каса державна, а 50.000 К каса краєва. Для поділу ґрунтів межі селян намістництво деле-гувало гусятиньского старосту, а краєвий ви-діл п. Глиджука. Поділ ґрунтів буде переве-дений при кінці сего місяця.

— **Страшний оркан в Сицилії.** З місцевости Modika на Сицилії доносять, що долішня часть міста цілком знищена через сильний циклон. Оба потоки що плинуть через місто, С. Фран-цеско і С. Маріна, нагло виступили з берегів і покрили все камінем і намулом. Вода так на-гло вдерла ся до домів і селянів, що забрала з собою багато людей, худоби, посуду і това-рів. Маого домів повалило ся, а значна часть ушкоджена. З потоків витягнуто до тепер 80 труців і зложено на марах по костелах, а 50 инших вже похоронено. Число осіб, що поги-бли наслідком катастрофи, не дасть ся еще точно означити, тим більше, що і в охресности поробили ріки і потоки величезні шкоди і не обійшло ся без жертв в людах. На місце ка-тастрофи всюди вислано військо для ратунку. Після инших телеграм і дивників, дає ся чу-ти вульканічна чинність Егіа, а від кількох днів вже чинні менші вулькани на островах ліпарийских. — З Катанії доносять, що ні-мецький пароход „Капрара“ затопив ся в часі вїзду до порту, а і кораблі в самім порті бу-ли великім небезпеченьстві. Зеліничай рух пе-рерваний.

— **Пес добродієм.** Сямі днями згинув в Лондоні пес — добродій людскости. Тім — так було на імя псеви — носив на шиї малу скарбонку з написею: „Жертви для вдовиць і сиріт по слугах зеліничих.“ Тім умів дуже зручно збирати жертви. Скоро лиш приїхав який поїзд, то він зараз біг до вагонів а осо-бливо цильнував вагони I і II класи, так само крутив ся уперто коло людей лишне одягнених і не уступив ся доти, доки аж ему не кинули який гріш до скарбонки. Обчислено, що той псеко призбирав за кілька літ около 20.000 корон. Король Едвард, кілька разів побачив пса зі скарбонкою, все вкинув якусь монету до неї. Тіма тепер вишкають і примістять в однім музеї, а так само і его будка, в котрій він звичайно ночував на двірці, має бути схо-вана на памятку.

— **Жидівска самоволя.** Мошко Грінфельд, що арендує сільварок Моравщичу коло Зви-няча, щоби побільшити свої доходи, поставив провізоричний місток на річці і побирає від переїзджаючих ним по 40 сот. т. є. таку суму, якої не платити ся за переїзд через держав-ний або автономічний міст. Вєї дивуют ся, що чортківске староство, не маючи вже ані страйків ані жадних виборів, не заінтересує ся до тепер тою справою, а позваляє на жидівску самоволю.

— **Кацапські денунцияції.** В партійній (?) борбі не раз виходить на верх така підлота, що аж гидко. Вже в минувшім році їздили москво-філи оо. дек. Них. Матковський з Горожанин вел. дек. Іл. Каламунецкий з Підгайчик до єпископа Чеховича з денунцияціями на свого сусіда о. Ст. Онішкевича з Хишевич, що він радикал, атеїст, соціяліст і т. д., щоби его за-брав з повіту рудецкого. Мали дістати таку

відправу, що тепер вже не важуться явно де-
нумційувати.

— **Мишача язва.** В рудецьким повіті появи-
лися миши в такій кількості, що з обави
перед ними мало хто з селян і озимину сіє.
Просо з'їли на пни; конюшину, стерню так
спорили, що ноги грязнуть, а за плугом вюрю-
ються місцями мов бульби. — Показуєся,
що у нас такі всюди господарі недбалі, бо на
всілякі шкідники нема иншої ради, як лиш їх
губити. Лихо з такими людьми, котрі чекають
аж закона, щоби їх примушував щось зробити
у власнім інтересі.

— **Др. Іван Гриневецкий** іменованій окру-
жним лікарем в Дикові старім, тїшанівського по-
віту.

— **Поезії Віктора Кокорудза** ем. учителя
в Крехівцях вийшли з друку і коштують 20
кр. Сторін 46.

— **„Зоря“.** Кождий селянин повинен пла-
ти 1 корону на місячник, що виходить в Ко-
ломії під заголовком „Зоря“.

„Зоря“ поміщає гарні оповідання, поезії
і розвідки та цікаві образки. Она учить
нас про нашу бувальщину та як нам те-
пер боротись о наші права. Кождє число „Зо-
ря“ становить цілість і стоїть 10 сотиків. Зміст
ч. 9. є такий: Народна дума про битву під
Корсунем (з портретом Хмельницького); істори-
чне поясненє сеї думи (з образком); співомов-
ка: „Руский і польский кіт“; та оповіданє
взяте з страйкового руху: „Побіда“! Ширить
отже „Зорю“ тисячами, бо она сего варта а і
найбіднійший може дати 1 корону!

— **Старшинна тов. Гімн.** Сокіл у Львові
повідомляє, що статута і інформації в цілі за-
снованя сторожій огневих по селах вже розси-
лаєся. Єслиби хто зі зголосившихся по ста-
тута доси не одержав, нехай зголосить ся по
раз другий до Сокола.

— **В Желехові великим** відбудуть ся в не-
дїлю дня 5. жовтня перші загальні збори чле-
нів читальні „Просьвіти“. Члени основателі.

Ціна збіжя і плодів господарских,

Ціна збіжя у Львові. В остатних днях пла-
тили за 50 кільограмів: пшениці 7.10—07.20;
жита 5.90—6.10; ячменю пашового 5.00—5.25;
ячменю броварного 5.50—5.75; вівса 5.60—5.90;
ріпаку 9.50—9.75; гороху пашового 5.75—
6.00; гороху до вареня 7.00—8.50; вики 4.50
до 5.00; бобику 4.75—5.25; гречки 0.80—0.00;
кукурузи 5.00—5.50; конюшини червоної 45.—
до 50.—; білої 60.00—80.00; шведської 00.00 до
00.00; тимотки 18.00—25.00 корон.

Парцеляция 300 моргів дуже красної
землі з сіножатами по 135 зр. до розпарце-
льованя селянам. Зголошеня: Агенция Тарнав-
ського, Львів, пляц Капитульний Ч. 3.

ЛІКАР

ведуг внутрішних, головно горла і грудий
(хрипка, упорчивий кашель, початки сухот і т. д.)

ДР. ЕВГЕН ОЗАРКЕВИЧ

довголітній лікар клініки і заведєня лічничого
в Щавниці

мешкає і ординує

у Львові

улиця Корняків ч. І. II. поверх.

(Народний Дім від церкви).

Важне для хорів при Читальнях!

Вийшов збірник пісень на чотири голоси:
Сей збірник п. з. „Наша Дума“ складає ся з
двох частий для хору мішаного і мужеского.
Кождя часть числить 25 ріжних народних пі-
сень. Збірник „Наша Дума“ можна набути в
Канцелярії Товариства „Просьвіти“ у Львові
ринок ч. 10. по ціні 2 кор. 75 сот. з пересил-
кою поштовою. Без пересилки коштує 2 К. 50 с.

Висилає ся тільки за попереднім наді-
сланєм належності: всякі инші замовленя
позістануть неувзгляднені.

РІК ЗАСНОВАНЯ 1892.

Товариство взаїмних обезпечень

Львів, ринок ч. 10. (Дім „Просьвіти“).

є одиноким руским Товариством асекураційним.
Фонди „Дністра“ з днем 31. грудня 1901.

ДНІСТЕР

Фонд резервоий	386.402 кор. 83 сот.	} разом 645.3-3 к. 59 с.
Резерва премії	205.227 " — "	
Резерва спеціальна	6.000 " — "	
Фонд емеритальний	47.753 " 76 "	

„Дністер“ обезпечає будинки як також збіжє і пашу про-
тив шкід огневих. Всі три ВП. Ординарияти
припоручили „Дністер“ Всч. Духовенству і всім
вірним.

Оплата премії в Дністрі є уміркована, а чистий зиск —
надвижку з оплат — розділяє

„Дністер“ межі своїх членів яко звороти. В р. 1900 і 1901 виносить зворот 8%.
Шкоди виплачує „Дністер“ дуже скоро, а оцінку шкід переводить разом
з делегатом і 2 членами місцевими. До 31. грудня 1901. виплатив
„Дністер“ 5.075 відшкодовань в сумі 2,656 787 кор.

Члени „Дністра“ можуть без перешкоди зятягати позички в Банку кравєім
і касах оцадности, бо каси ті приймають поліси „Дністра“
при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечати через „Дністер“ — капітали на дожитє, посмертні
капітали, посаги, ренти і т. д. — в краківєім Товаристві, а з провізії
від тих обезпечень відступає „Дністер“ часть на рускі добродійні цілі.

Агенції передає „Дністер“ радо селянам, господарям, особливо де нема
„Дністра“ Агенти заробили 349.486 кор.

Селяне убігайте ся тільки о агенції „Дністра“

ВІД ОГНО ОБЕЗПЕЧАЙТЕ СЯ ТІЛЬКО В „ДНІСТРІ“

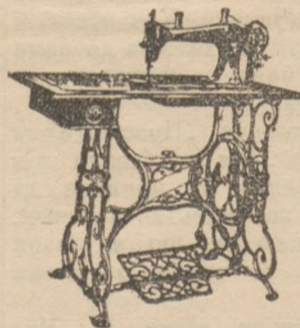
На жите обезпечайте ся тільки через „Дністер“

Просимо як найскорше купити собі
Поезії Т. Шевченка, бо наклад не вели-
кий! Поезії Тараса се найтаньша книжка,
гарно оправлена і числить 698 сторін на велі-
новім папери.

Ціна з пересилкою поштовою **2 кор. 30**
сот. Висилає ся тільки за попереднім надісла-
нем 2 кор. 30 сот. на адресу

Канцелярия „Просьвіти“
у Львові.

Львів, Готель Жорна.

В Европі маємо 80 фа-
брик машин до шитя,
котрі виробляють ма-
шини Зінгера і обруч-
кові, а робить там від
500 до 3000 людей.

З тих 80 фабрик, я
брав 2 яко найліп-
ші в цілім світі і ді-
став заступництво на
Галичину.

Агентів не висилаю! Влізливі агенти хо-
дять по домах тільки з найдешевшими маши-
нами; а продають по ціні за високо піднесеній,
за що дістають по 15 зр. від кождої сирода-
ної машини.

Йосиф Іваніцький

механік.

На підставі уповажненя Вир. і Всесві-
тлійшої Митр. консисторії у Львові, з дня 13
липня 1890 г. Ч. 5040. розпочинаю з днем 1.
жовтня 1902. курс науки пінія і Уставу цер-
ковного і пінія хорального при церкві в Зборові.

Близші поясненя даю на жаданє пись-
менно. **Т. Янішевский в Зборові.**

О много ліпше від Pain-Expellerа і уже ви-
пробованє єсть ново винайдєне средство

„NERWOL“

антикаря Дра. Юліуша Францоса з Тернополя.

Знаменито усмиряюче средство до нати-
раня против всяким болям ревматичним —
передетудженя, ломаня костей, крижий, гост-
цеви і недугам нервовим. — Ціна флакону
80 сотиків.

Прошу бачити на напис „Nerwol“
і не приймати жадних Nerwoton-ів

Машини і господарскі знаряди

можна купувати через

„НАРОДНУ ТОРГОВЛЮ“

у Львові

Січкарни ССХ з 2 ножами і 1 колесом	по 54 кор.
Січкарни ТН з 3 ножами і 2 колесами	„ 56 „
Січкарни ТН з 4 ножами і 2 колесами	„ 59 „
Млинки до чишевя збіжя сист. Бакера	„ 100 „
Млинки до чищення збіжя лекші	„ 64 „
Молотільні ручні	„ 170 „
Країчі до бураків	„ 60 „
Тискачі (гнітивники)	„ 230 „
Праси до олію	„ 230 „
Плуги ковальської роботи з колісницями	„ 32 „
Коси стирійскі 60, 70 і 80 см. довгі по кор.	1.00, 1.20, 1.40.

Млинки для менших господарів 59 кор.

Інші машини і господарскі знаряди по-
фабричних цінах.

Коси можна купувати по всіх складах

„Народної Торговлі.“

КОСИ

з найліпшої стирійської стали, окремо і відпо-
відно до всіх вимог наших господарів з най-
більшою старанністю виготовлені, середно
гартовані

60 мц. довгі (в хребті) по кор.	1.—
70 " " " " " "	1.20
80 " " " " " "	1.40
90 " " " " " "	1.60

СЕРПИ

ковальскі дуже добрі по кор.	0.50
фабричні " " " " "	0.60

продає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

в своїх складах у Львові, Станиславові, Пере-
мишли, Тернополі, Дрогобичу, Коломиї, Стрию,
Снятині, Самборі, Рогатині, Бродах, Сяноці,
Городенці, Борщеві і Золочеві.

На 5 кілеву посилку поштовою іде 8 до 10 кіс.

УВАГА. За ті коси і серпи дістає
Народна Торговля рік річно дуже численні по-
хвали і признавя зід господарів.